

Regeringskansliet

Begäran om yttrande över promemoria Ändamålsenliga säkerhets- och strålskyddskrav för utvinning och anrikning av kärnämnen, svar senast 2025-11-08

Er beteckning: KN2025/01478

Sammanfattning

Länsstyrelsen har inga erinringar mot utredningens förslag men anser det angeläget att kommunernas förmåga och ståndpunkter får en stor tyngd vid prövning av kärnteknisk verksamhet.

En anläggning för utvinning av kärnämne ska inte vara en kärnteknisk anläggning

Promemorian föreslår att en anläggning för utvinning av kärnämnen inte längre ska anses vara en kärnteknisk anläggning enligt lagen om kärnteknisk verksamhet, lagen om finansiering av kärntekniska restprodukter och lagen om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor. Vidare föreslås att en anläggning för isotopanrikning ska vara en kärnteknisk anläggning.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen delar bedömningen i promemorian att utvinning av kärnämne skiljer sig vad gäller risken för oavsiktlig kriticitet jämfört med andra kärntekniska anläggningar.

Utifrån Länsstyrelsens kunskap är det brytning av uran som skulle kunna bli aktuellt i Sverige. Länsstyrelsen bedömer att uranbrytning är förknippat med påtagliga risker för omgivande miljö och hälsa för närboende, men bedömer att dessa kan hanteras inom ramen för minerallagen och miljöbalken på samma sätt som brytning av övriga koncessionsmaterial.

Länsstyrelsen konstaterar att om proposition 2024/25:203 Förbudet mot utvinning av uran tas bort antas av riksdagen (bordlagd 2025-09-04, beredning i utskottet 2025-09-30, justering 2025-10-21, trycklov 2025-10-31) innebära promemorians förslag att utvinning av kärnämnen inte kommer kräva regeringens tillåtlighetsprövning enligt 17 kap. miljöbalken. Förslaget i propositionen innebär att bara kärntekniska anläggningar enligt lagen om kärnteknisk verksamhet ska prövas av regeringen och inte i enlighet med nuvarande formulering i 17 kap § 1 punkt 1 miljöbalken ”Regeringen ska pröva tillåtligheten av nya verksamheter av följande slag:

1. anläggningar för kärnteknisk verksamhet som prövas av regeringen enligt lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet samt anläggningar för att bryta ämnen som kan användas för framställning av kärnbränsle...”

Om propositionen antas innebär promemorians förslag att det kommunala vetot enligt 17 kap. 6 § miljöbalken rörande anläggningar för att bryta ämnen som kan användas för framställning av kärnbränsle upphör. Länsstyrelsen bedömer utifrån de riskfaktorer och långtidseffekter på den omgivande miljön som brytning av uran skulle kunna orsaka, samt att brytning av uran kan ställa krav på kompetens hos till exempel räddningstjänst och kommunal beredskap att det är angeläget att kommunernas förmåga och ståndpunkter får en stor tyngd vid prövning av kärnteknisk verksamhet enligt lagen om kärnteknisk verksamhet.

Utvinning av kärnämnen ska vara en kärnteknisk verksamhet

Förslaget innebär att utvinning av kärnämne är en kärnteknisk verksamhet och inte en kärnteknisk anläggning.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen delar bedömningen att utvinning av kärnämnen bör vara en kärnteknisk verksamhet. Som anges i promemorian innehåller lagen om kärnteknisk verksamhet bestämmelser som bör gälla även för utvinning av kärnämnen, såsom kraven på att ha en organisation med ekonomiska och administrativa resurser och personalresurser för såväl säkerhets- och strålskyddsåtgärder som åtgärder för fysiskt skydd, liksom kraven på att verksamheten ska bedrivas på sådant sätt att de förpliktelser uppfylls som följer av

Sveriges överenskommelser i syfte att förhindra kärnsprängningar, spridning av kärnvapen och obehörig befattning av kärnämne.

Allmänna synpunkter

Länsstyrelsen bedömer att remissunderlaget är av summarisk karaktär. Framför allt är konsekvensanalysen svårtolkad och beskriver till stora delar förslaget, snarare än de konsekvenser förslagen kan ge upphov till för statliga myndigheter, kommuner och verksamhetsutövare.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Brittis Benzler med miljöskyddshandläggare Karl-Oskar Lund som föredragande. I den slutliga handläggningen har också länsråd Johan Löwenadler Davidsson, avdelningschef Emma Willaredt, enhetschef Caroline Svensson och miljöskyddshandläggare Helena Bäckman medverkat.